herpy

PILGIFTSGRODOR

Golfodulcean Poison Frog

Phyllobates vittatus

Phyllobates vittatus är en svart pilgiftsgroda med två klara orange eller gula ränder längs ryggen och blåmarmorerade ben. Den lever bara i låglandsskogen kring Golfo Dulce i sydvästra Costa Rica. I terrariet är den dagaktiv, gillar att ropa och är flitig på att föröka sig, och hanen bär själv grodynglen till vatten.

Familj: Dendrobatidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**3-4 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**10-20 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 45 × 45 cm** L × B × H för 4 vuxna djur
Temperatur, dag	**21-25 °C**
Temperatur, natt	**18-21 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-2 cm
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter och små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Könsmogen	**8-10 mån.**
Ägg per läggning	**7-21**
Larvtid	**45-80 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Färdigfoder**
Yngelvård	**Vaktar äggen och bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Phyllobates vittatus är en förhållandevis stor pilgiftsgroda på 3-4 cm från nos till kloak. Honorna är oftast något större och kraftigare än hanarna, men storleken är inget säkert könsdrag. Grundfärgen är svart, ofta med en glittrande skiftning, benen är marmorerade i blått, och sidorna har ofta ett blått eller grönt marmormönster. Från nosspetsen och nästan ända ner till kloaken löper två ränder, som oftast är eldorange men också kan vara gyllene, gula eller gröna. Artnamnet *vittatus* betyder just ”randig”. Ryggen sluttar jämnt, och skulderbladen syns normalt inte genom huden som hos *Phyllobates bicolor* och *Phyllobates terribilis*, så att grodan ser lite knubbig ut. I den amerikanska hobbyn finns en orange linje med breda gulorange till rödorange ränder och en sällsyntare röd linje med smala, röda ränder.

Arten beskrevs av Edward Drinker Cope 1893. Släktet *Phyllobates* omfattar fem arter, och *P. vittatus* är närmast släkt med den andra mellanamerikanska arten, *Phyllobates lugubris*.

I naturen har *P. vittatus* bara små mängder av släktets berömda gift, batrakotoxin, och arten har länge räknats som nästan ogiftig. Hud från vilda grodor i Costa Rica gav dock 2019 möss symtom som tyder på effekt på hjärtat; inga möss dog vid de testade doserna, och de återhämtade sig helt. Huden innehöll sannolikt tre giftiga alkaloider. Giftet kommer från födan i naturen, och uppfödda djur saknar det. Huden kan irritera slemhinnor, så tvätta händerna och hantera inte djuren. Vildfångade djur kan behålla giftet länge och ska alltid behandlas med försiktighet.

I terrariet är arten livlig och ofta synlig, men den kan också vara lite tillbakadragen. Den håller sig mest på marken men klättrar lätt uppför släta ytor med sina häftdynor.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Phyllobates vittatus finns bara i Costa Rica, i låglandet kring Golfo Dulce i landets södra Stillahavsdel. Nästan alla fynd ligger mellan ca 8,2 och 9,3 grader nord och 83,1 och 83,9 grader väst. Enstaka fynd utanför Costa Rica härrör från djur i fångenskap.

Utbredningen är liten, och skogen avverkas. IUCN bedömer arten som sårbar (VU).

> **Naturlig utbredning:** Costa Rica.

LIVSMILJÖ

Phyllobates vittatus lever i fuktig och blöt låglandsskog, både urskog och sekundärskog, från ca 20 till 550 m över havet. Den är dagaktiv och markliving och knuten till vattendrag, särskilt långsamma vattendrag med små sidopölar där hanen kan avsätta grodynglen. Äggen läggs oftast på blad ovanför marken, och grodynglen bärs till vattenpölar, vatten i palmblad eller vattenfyllda hål i träd.

Klimatet är varmt och mycket fuktigt med stor nederbörd. Exakta mätningar av temperatur och luftfuktighet i levnadsområdet är inte dokumenterade; siffrorna under skötsel bygger på erfarenheter från terrariet.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Upp till fyra djur av *Phyllobates vittatus* ska ha ett terrarium på minst 60 × 45 × 45 cm. En grupp på 5-6 djur ska ha mer plats, till exempel 100 × 60 × 60 cm, vilket också ger plats både att röra sig på marken och att klättra. Arten använder mest botten, så golvytan betyder mest.

Bygg upp botten med omkring 5 cm dräneringslager av lecakulor, en duk och omkring 5 cm väldränerat substrat, till exempel en orkidé- eller ABG-blandning, med ett tunt lager långfibrig sphagnum och ett gott lager löv ovanpå. Lövet ska vara rent och utan mögel, eftersom svampar kan vara dödliga för amfibier. Hoppstjärtar och gråsuggor håller botten ren. Plantera tätt med levande växter, ge gott om gömslen och en liten vattendel, och inred flera äggläggningsplatser, till exempel breda, släta blad eller en petriskål under ett halvt kokosskal.

Phyllobates-arter klättrar lätt uppför glas och hittar varje springa, så terrariet måste kunna stängas helt tätt. Ventilationen ska hålla rutorna fria från imma utan att torka ut luften.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

TEMPERATUR

På dagen ska *Phyllobates vittatus* ha 21-25 °C och på natten 18-21 °C, vilket de flesta rum klarar. Arten tål korta perioder ner till 16 °C, men som alla pilgiftsgrodor är den mycket känslig för värme, och temperaturen får inte komma över 27 °C under längre tid.

Undvik direkt sol och lampor som värmer upp terrariet, och mät med en digital termometer nere i terrariet. Extra värme är sällan nödvändig i ett vanligt rum. Vintervila är inte dokumenterad.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska ligga på 70-100 %. Arten tål ner till 50 % under korta perioder om den har tillgång till vatten, men låg luftfuktighet utan vatten kan snabbt bli dödlig. Spraya dagligen med osmos- eller regnvatten, eller använd ett regn- eller dimsystem på timer.

Lövlagret ska vara fuktigt, men botten får inte bli sumpig; luktar substratet av ruttna ägg är det för blött. Anpassa sprayningen och ventilationen så att luften inte står stilla och blöt hela tiden.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Ge en låg vattenskål eller en liten vattendel med 1-2 cm vatten och en sten eller en bit bark, så att djuren lätt tar sig upp. Grodorna fuktar sig i vattnet, och hanen kan använda det för att avsätta grodyngel.

Använd osmosvatten, regnvatten eller avkloverat kranvatten. Amfibier tar upp ämnen genom huden, så klor, koppar, tvål och handkräm får inte hamna i vattnet. Byt vattnet ofta och skrubba skålen utan tvål. Vattnet ska ha samma temperatur som luften; filter behövs inte.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

LJUS OCH UVB

Ljuset är till för växterna. LED-list eller lysrör på en timer i 10-12 timmar om dagen räcker, och natten ska vara mörk. Ge skugga, och ställ aldrig terrariet i direkt solljus.

Något behov av UVB hos arten är inte dokumenterat. Ett svagt UVB-ljus i Ferguson-zon 1 är valfritt, så länge det finns skugga och gömställen.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Phyllobates vittatus är ovanlig eftersom vuxna djur tar större byten än de flesta pilgiftsgrodor. Alla åldrar äter vinglösa bananflugor av arten *Drosophila melanogaster*, och vuxna djur tar dessutom den större *Drosophila hydei* och syrsor upp till omkring 6 mm. Hoppstjärtar, gråsuggor, bladlöss, bönbaggar, rismjölbaggar och små vaxmasklarver ger omväxling.

Pudra alla foderdjur med ett vitamin- och mineralpulver för amfibier. Hur ofta och hur mycket vuxna djur ska ha är inte dokumenterat för arten; det vanliga för pilgiftsgrodor är foder varannan eller var tredje dag, så mycket som grodorna äter upp på kort tid, och daglig utfodring av ungar. Det svåraste med arten är att ha ett jämnt utbud av små levande foderdjur, så håll egna kulturer av bananflugor och hoppstjärtar.

BETEENDE OCH HANTERING

Phyllobates vittatus är dagaktiv, och hanarna har en hög, drillande kallelse. Arten kan hållas i par eller grupper. Grupper på 4-6, där hanarna ropar från varsin plats i terrariet, fungerar ofta bra, men vuxna djur hålls också ofta parvis. Skälet är att dynamiken i en grupp kan ändras vid könsmognad, och honorna kan äta upp varandras ägg. Ge många gömställen och siktbarriärer, och håll utkik efter djur som jagas eller tappar vikt.

Grodor bör bara hanteras när de ska flyttas. Huden är tunn, och salt, tvål och kräm kan skada den. Använd en ren plasthink, och tvätta händerna före och efter arbete i terrariet. Blanda aldrig olika arter eller färgformer av pilgiftsgrodor.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Arten är svår att könsbestämma innan den är omkring ett år. Honorna är större och kraftigare än hanarna, men det är inget säkert tecken, och ofta avslöjar sig en hona först genom att lägga ägg. Hanarna börjar ropa vid 6-8 månader. Djuren blir könsmogna vid 8-10 månader och kan undantagsvis föröka sig redan vid ett halvt år. Köp flera ungar och låt dem växa upp tillsammans; det ökar chansen till ett par avsevärt.

PARNING

Phyllobates vittatus förökar sig lätt när den väl kommit igång. Hanen ropar från skydd för att locka en hona till en lämplig äggläggningsplats. Tätare sprayning som efterliknar regntiden sätter ofta fart på fortplantningen; det är inte dokumenterat specifikt för arten. Paret kan stanna i terrariet, men i en grupp kan andra honor äta upp äggen.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Under häckningssäsongen lägger honan ägg varje eller varannan vecka, 7-21 ägg per läggning. I terrariet läggs de på ett slätt, brett blad eller i en petriskål under ett halvt kokosskal. Hanen vaktar äggen och håller dem fuktiga genom att vattna dem. När de kläcks sätter han sig bredvid och trampar lätt i underlaget, och grodynglen kravlar upp på hans rygg inom omkring tio minuter. Färden till vattnet kan ta 1-2 dagar. Grodynglen är mörkbruna.

I fångenskap tas äggen eller grodynglen ofta ut och föds upp ett och ett i små hinkar med osmos- eller regnvatten vid samma temperatur som terrariet. Födan är inte beskriven specifikt för arten; till pilgiftsgrodor används normalt färdigfoder för grodyngel och fint fiskfoder i små portioner, och vattnet byts regelbundet.

METAMORFOS

Äggen kläcks sannolikt efter allt från några dagar till en vecka. Det är kortare än hos de flesta pilgiftsgrodor och inte bekräftat, så kläckningstiden är osäker. Förvandlingen sker efter omkring 45-80 dagar.

När frambenen kommer fram ska grodynglet ha lätt tillgång till land. Sänk vattenståndet till 1-2 cm, eller ställ hinken på sned, och lägg i stenar eller bark så att den lilla grodan kan klättra upp. Den lever av svansen tills den är indragen.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nymetamorfoserade ungarna är nästan svarta med en rödorange, U-formad teckning på ryggen, som med åldern breder ut sig och blir de två ränderna. Håll dem i ett litet uppfödningsterrarium med fuktigt löv, mossa och gott om gömställen, och utfodra dagligen med hoppstjärtar och små bananflugor pudrade med vitamin- och mineralpulver.

Ungarna växer snabbt och är 2-3 månader gamla och omkring 16 mm när de typiskt säljs. Sortera dem efter storlek så att de minsta inte förlorar kampen om födan.

Hälsa och vanliga misstag

Pilgiftsgrodor är härdiga när klimatet är rätt, men de reagerar snabbt på fel. De typiska problemen är:

- För hög temperatur, över 27 °C under längre tid. Det ger stress och aptitlöshet och kan döda grodorna.
- Uttorkning, när luftfuktigheten är låg och det inte finns vatten. Det kan snabbt bli dödligt.
- Kalk- och vitaminbrist, särskilt hos ungar och avelsdjur, som visar sig som svaga ben, darrningar och mjuka käkar. Pudra fodret.
- Svamp och bakterier i en för blöt botten eller i möglande blad. Använd rent löv och bra ventilation.
- Parasiter som rundmaskar och flagellater, som ger avmagring trots god aptit. Låt en veterinär undersöka ett träckprov.
- Chytridsvamp (*Batrachochytrium dendrobatidis*). Håll nya djur i karantän och dela inte redskap mellan terrarier.

Sök en veterinär med kunskap om amfibier om en groda tappar vikt, inte äter på flera dagar eller får sår och hudförändringar.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.